

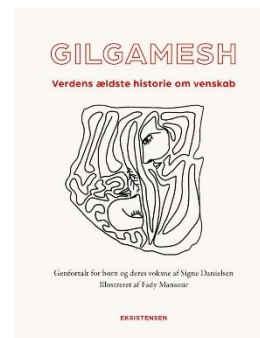
Genfortalt af Signe Danielsen

Gilgamesh – Verdens ældste historie om venskab

Eksistensen, 2024

142 sider

Kr. 199,95,-

Anmeldt af: Kristina Schrøder, Nørre Gymnasium

”Man dør ikke af at være bange. Frygten må man til gengæld lære at leve med. Du har så mange kræfter, min ven, men de forsvinder alle sammen og bliver nytteløse, når du bliver bange (s. 42).”
Hvordan går man til en genfortælling af hovedværket *Gilgamesh* målrettet større børn og deres voksne, som forlaget lover? Hvordan overgiver man sig til en genfortælling af *Gilgamesh*, historien om det stærkeste venskab, guder og konger, liderlighed, magt, kærlighed, liv og død, efter at have beskæftiget sig professionelt med Sofus Helle og Morten Søndergaards filologisk- og poetisk mesterlige oversættelsesarbejde af selv samme epos fra Gyldendal 2019?

Det var med nogen skepsis jeg påbegyndte læsningen af sognepræst Signe Danielsens behandling af teksten, hvor fortællingens etiske dilemmaer er formuleret i et sprog, der rammer konfirmander, og hvor tekstens lidenskabelige understrøm er gjort særdeles stueren. Fx hedder det, at Shamhat, når hun ser på vildmanden Enkidu, der er ”beskidt og behåret som et dyr”, aldrig er ”blevet forelsket i nogen så hurtigt, som hun blev det i Enkidu” (s. 21). Til sammenligning fortæller den akkadiske kileskrift fra omkring det 2. årtusinde før vor tidsregning i Helle/Søndergaards version, at ”Shamhat løsnede sit skørt, spredte sine ben og fortryllede ham. Hun var ikke bange, men tog vejret fra ham, hun bredte sit tøj ud på jorden, og han lå på hende. Hun lod vildmanden nyde sin kvindekunst, hans lyst omfavnede hende, kærtegnede hende. I seks dage og syv nætter var Enkidu ophidset og elskede med Shamhat” (Gyldendal 2019 s. 22).

Men læse gør man jo, når man geskæftiger sig som anmelder. Og så skal jeg ellers lige love for, at fortællingen tager fart, former sig og fuldender sig med humor og vid, og pludselig står den på mange måder komplekse fortælling om Gilgamesh’ rejse – både ud i verden og ind i hjertet, til gudernes rige og til underverdenen og hjem igen – fuldstændig klar og så opdager man, at man måske, i den akademiske tilgang i tidligere læsninger, har mistet overblikket samt visse af de væsentlige detaljer, som gør læseoplevelsen eventyrlig. Man lander så at sige i Signe Danielsens tilpassede sprogbrug og forglemmer sig i rejsen.

Undervejs i fortællingen tillader Danielsen sig nogle digteriske friheder, hvis rod jeg med en detektivs nysgerrighed forgæves har forsøgt at finde frem i tidligere *Gilgamesh*-oversættelser. For eksempel står høns for skud for Gilgamesh’ luner: ”Hver dag løb Gilgamesh rundt i byen og råbte og skreg og hamrede sine knyttede næver ind i husene, så de rystede. Hønsene, der gik frit omkring i byen, løftede Gilgamesh op i benene og svingede dem over sit hoved, så de først kaglede og derefter besvime af skræk [. . .] Han var som en vild tyr, ingen kunne standse, og for hver dag, der gik, blev han en dårligere og dårligere konge for indbyggerne i byen, fordi han brugte sin magt forkert” (s. 10-11). Gilgamesh og Enkidu, de kommende forsterbrødre, starter deres venskab med en slåskamp så voldsom og så længe, at hønsene stopper med at være bange: ”Selv hønsene kravlede ud af krukkerne og potterne igen og tulrede omkring og hakkede i jorden, præcist som høns nu gør” (s. 37). ”...hønsene strakte hals og stod på et ben af nysgerrighed” over det spirende venskab mellem Kong Gilgamesh og vildæslet Enkidu. Hønsene er ikke til stede, når Enkidu ”skar tissemanden af himmeltyren og kastede den i hovedet på Ishtar og sagde til hende: Hvis jeg kunne fange dig, ville jeg også skære dig midt over, Ishtar” (s. 44). De

havde nok lagt de stækkede styrefjer over næbet, hønsene, blodfattig er teksten trods alt ikke! "Selv hønsene løb Gilgamesh i møde og gav sig til at løbe rundt og rundt om ham i en stor flok, mens de baskede med vingerne" (s. 138), da Gilgamesh efter den dybeste sorg og med livet som indsats har været på besøg i underverden og vender tilbage til byen Uruk i det nuværende Irak og genopretter den kosmiske orden. Inden da er den dejlige Shamhat blevet beskyldt for at være årsag til Enkidus sygdom og efterfølgende død med ordene: "Gid jeg aldrig nogensinde havde mødt dig, Shamhat! Og gid alverdens ulykker må ramme dig, så du aldrig bliver lykkelig og aldrig får nogen venner. Jeg vil ønske, at dit tøj altid må være beskidt og plettet, og at dit hus må være grimt, så grimt at ingen vil komme og besøge dig" (s. 74). Mon ikke sådan en tilsvining går rent ind ikke kun hos konfirmander, men også hos en sene teenager i gymnasiet? Mon det ikke er relaterbart for alle unge, at Gilgamesh efter Enkidus død med tiden "...fik det en smule bedre. Han savnede stadigvæk Enkidu, og han var stadigvæk ked af det, men han græd ikke så tit længere. I stedet for at løbe ud af hans øjne, satte sorgen sig inde i Gilgamesh som en underlig klump. Nogle gange kunne han mærke klumpen i sit hjerte. Andre gange var det, som om klumpen kravlede op i halsen på ham og satte sig fast der, så han havde svært ved at trække vejret" (s. 83).

Signe Danielsens genfortælling af *Gilgamesh* udfolder også, i et let forståeligt sprog, beretningen om den store flodbølge, som vi kender den fra bibelens beretning om Noas Ark. Det er denne del af fortællingen om Gilgamesh, jeg har brugt i min undervisning i et FF-forløb på c-niveau sammen med dansk om myter og arketyper. Signe Danielsens tekst kan fint fungere som støttetekst i en sådan sammenhæng med henblik på at få åbnet en mere tekstnær gennemgang af Helle/Søndergaards svære tekstgengivelse.

Det glæder mig at tænke på, at konfirmanderne i Sankt Markus Kirke på Frederiksberg har mulighed for at stifte bekendtskab med verdens måske ældste historie om venskab og kærlighed og alt det bøvle, der følger med. 12 klare og enkle illustrationer af Fady Mansour understøtter fortællingen over bogens 21 korte kapitler.